

**ДУБРОВИЦЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЦЕНТР ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання
науково-методичної ради
Дубровицького райметодкабінету
30. 08. 2019 № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти, молоді
та спорту Дубровицької районної
державної адміністрації
06. 09. 2019 № 273

Навчальна програма з позашкільної освіти
художньо-естетичного напрямку

«Оберіг»

2 роки навчання

м. Дубровиця – 2019

Автор: Криворучко Світлана Мартинівна, керівник гуртків центру позашкільної освіти

Рецензенти:

Семенюк М.І. – директор центру позашкільної освіти.

Антосюк М.В. – методист центру позашкільної освіти.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма спрямована на відродження народної творчості, пошани до своєї історії, виховання відчуття гордості та нерозривного зв'язку з минулими поколіннями. Національно-культурне відродження України передбачає формування національної самосвідомості, творчого мислення особистості.

Робота гуртка «Оберіг» тісно пов'язана з українським народним мистецтвом, відомими промислами та ремеслами — вишивкою, писанкарством, тощо. Заняття в гуртку залучають дітей до творчості, розвивають їхні інтереси, підвищують пізнавальну активність, розвивають допитливість, творчі здібності, навички гуртківців.

Метою навчальної програми є формування компетентностей особистості в процесі виготовлення оберегів.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

1. *Пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються народної творчості.
2. *Практичної*, що сприяє оволодінню навичками виготовлення різноманітних оберегів, виробів.
3. *Творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей.
4. *Соціальної*, що сприяє вихованню дбайливого, шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формування естетичного смаку; популяризації народних промислів.

Програма гуртка «Оберіг» розрахована на роботу з вихованцями віком 6-15 років.

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання:

1-й рік – основний рівень: 144 год на рік, 4 год на тиждень;

2-й рік – основний рівень: 216 год на рік, 6 год на тиждень.

Програмою передбачаються теоретичні й практичні заняття, а також різноманітні форми їхнього проведення.

Увесь навчально-виховний процес будується на основі методики особистісно зорієнтованого навчання. Під час проведення занять гуртків застосовуються не лише традиційні, а й інноваційні технології, методи, прийоми роботи на основі співтворчості педагога та учня. Одночасно з колективними та груповими формами роботи організується самостійна робота, а також робота в парах.

Орієнтовний тематичний план

Початковий рівень, перший рік навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Теорія	Практика	Всього
1	Вступне заняття. Техніка безпеки.	2	-	2
2	Поняття про обереги. Види оберегів та їх застосування. Технологія виготовлення оберегів. Виготовлення найпростіших оберегів.	4	10	14
3	Обереги з бабусиної скрині.	6	24	30
4	Новорічні та різдвяні прикраси.	2	10	12
5	Природні обереги.	6	24	30
6	Писанка – оберіг, символ життя.	2	14	16
7	Українська народна лялька-оберіг.	6	26	32
9	Екскурсії, конкурси, виставки, свята, тощо.	2	4	6
10	Підсумкове заняття.	1	1	2
	Всього	31	113	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Вступне заняття. Техніка безпеки (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи гуртка на навчальний рік. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Правила безпеки на заняттях.

II. Поняття про обереги. Види оберегів та їх застосування. Матеріали необхідні для виготовлення оберегів. Технологія виготовлення оберегів. (14 год.)

Оберіг – виріб із природнього матеріалу, який має надприродну здатність відвертати від його власника хвороби, біду, а приносити щастя та призначений захищати свого власника. Роль оберегів у житті українців.

Види оберегів та їх застосування. Значення символів в оберегах. Правила створення оберегів. Матеріали та інструменти необхідні для виготовлення оберегів. Технологія виготовлення найпростіших оберегів.

Практична частина. Розглянути пропоновані обереги. Виготовлення найпростіших оберегів: підкова «На щастя», «Лопатка», «Тинок».

III. Обереги з бабусиної скрині (30 год.)

Ознайомлення із різними видами українського мистецтва прикрашання одягу та текстильних виробів. Український національний костюм, його деталі. Український рушник - старовинний оберіг родини. Український вінок – символ життя, долі. Намисто - оберіг від злих сил.

Різноманітність технік ручного вишивання («хрестик», гладь, тамбур, мережка, тощо). Поєднання кольорів при вишиванні.

Практична частина. Виготовлення вишитих виробів за зразком та за власним задумом. Створення українського вінка. Виготовлення намиста.

IV. Новорічні та різдвяні прикраси (12 год.)

Бесіда про історію виникнення та традиції святкування Нового року і Різдва в Україні. Новорічні прикраси, матеріали для їхнього виготовлення.

Практична частина. Виготовлення новорічних і різдвяних листівок. Виготовлення новорічних іграшок та прикрас. Виготовлення новорічного вінка.

V. Природні обереги (30 год.)

Полин, часник, верба, барвінок, мак, калина, соняшник – рослини із чудодійними властивостями. Значення рослинних оберегових символів. Легенди про походження рослин.

Птахи нашого краю (лелеки, ластівки, зозулі) – символи та обереги.

Практична частина. Виготовлення рослинних оберегів за зразком та за власним задумом. Створення віника-оберега. Виготовлення «торбинки добробуту».

VI. Писанка – оберіг, символ життя. (16 год.)

Бесіда про традиції народного святкування Великодня. Крашанки, писанки. Мистецтво писанкарства. Традиції розпису у різних районах України. Значення окремих елементів на писанках і прийоми їхнього виконання. Інструменти та матеріали для писанкарства.

Практична частина. Виконання різних символів на писанках. Прикрашення писанок геометричними символами. Розпис вихованцями писанок за зразком та за власним задумом.

VII. Українська народна лялька-оберіг (32 год.)

Різновиди народних іграшок. Історія виникнення та призначення ляльки-мотанки. Національні традиції виготовлення іграшок. Народні іграшки із ниток. Фольклорна лялька, її роль у культуро-обрядових діях нашого народу. Технологія виготовлення української ляльки-мотанки.

Практична частина. Виготовлення вузлової ляльки. Виготовлення ляльки-мотанки. Виготовлення ляльки «Берегиня». Виготовлення домовика «Везунчик».

VIII. Екскурсії, конкурси, виставки, свята, тощо (6 год.)

Виконання робіт на виставки, конкурси.

IX. Підсумкове заняття (6 год.)

Основний рівень, перший рік навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Теорія	Практика	Всього
1	Вступне заняття. Техніка безпеки.	2	-	2
2	Оберіг-вироби декоративно-прикладного мистецтва . Екскурсія до парку. Заготівля насіння	2	4	6
3	Сучасні обереги та обереги наших предків.	4	10	14
4	Різновиди оберегів та їх значення. Форми та їх значення. Матеріали та деталі для роботи над оздобленням оберегів	4	18	22
5	Виготовлення найпростіших оберегів,,Віник,,,,Підкова,,.	4	16	20
6	Виготовлення декоративної композиції,,Моя маленька Батьківщина,,	2	18	20
7	Виготовлення новорічних композицій.	2	16	18
8	Писанка приносить добро ,щастя,достаток,здоров*я та захищає людину від усього	6	16	22

	злого			
9	Виготовлення оберегу об'ємні форми	2	14	16
10	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	2	2	4
	Всього	30	114	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

(1 РІК НАВЧАННЯ)

I. Вступ. Організаційні питання. Техніка безпеки (2 год.)

Вступне заняття. Організаційні питання. Ознайомлення з планом роботи гуртка, метою та основними завданнями навчання. Техніка безпеки при роботі з фарбами, ріжучими та колючими предметами.

II. Оберіг - вироби декоративно - прикладного мистецтва. Екскурсія до парку. Заготівля насіння.(6 год.)

1. Оберіг - один з видів декоративно - прикладного мистецтва. Демонстрація виробів виконаних майстрами.

2. Матеріали, інструменти, додаткові деталі для роботи по створенню декоративних оберегів. Техніка безпеки під час роботи з додатковими інструментами.

3. Ознайомлення з способами заготівлі та зберігання природніх матеріалів для роботи над декоративними композиціями.

III. Сучасні обереги та обереги наших предків. (14 годин)

1. Хліб - оберіг родини, він - святий. (Ліплення оздоблювальних елементів - шишок, пташок і т.д. з глини).

2. Ставлення українців до Сонця, Землі, Води.

3. Птахи, трави, квіти, дерева й кущі в українських обрядах.

4. Екскурсія в природу.
5. Мати, дім, сім'я - вічні символи українського народу.
6. Родовідне дерево кожного гуртківця.
7. Рушник вишиваний - незмінний символ і незрадливий супутник буття українців. (Складання ескізу рушничка за традиційною символікою).
8. Український одяг. Види. Особливості. (Малювання ескізів одягу для ляльок).
9. Іграшки - обереги. Значення, символіка.
10. Виготовлення найпростішої ляльки - мотанки.

IV. Різновиди оберегів та їх значення. Форми та їх значення. Матеріали та інструменти. Основні деталі для роботи над оздобленням оберегів. (22 години).

1. Матеріали що використовуються для виготовлення оберегів. (Сортування насіння, підбір сухоцвітів, виготовлення букетиків із стрічок).
2. Інструменти якими користуються під час роботи над оздобленням композицій. Правила техніки безпеки під час роботи з інструментами.
3. Символічне значення матеріалів що використовують для оздоблення декоративних оберегів.
4. Форми оберегів та їх значення..
5. Ліплення з солоного тіста різних фігурок для оздоблення декоративних оберегів.
6. Вишивання декоративних рушничків для оберегів.

V. Виготовлення найпростіших оберегів. (20 години)

1. Виготовлення оберегу «Віник» (виготовлення основи віника).
2. Виготовлення композиційних елементів для «віничка».
3. Приклеювання деталей сформованою композицією.
4. Завершення роботи. Підфарбовування деяких деталей фарбами та лакування

виробу.

5. Виготовлення оберегу «Підкова» (виготовлення основи «підкова»).
6. Підготовка оздоблювальних елементів (ліплення фігурок з солоного тіста, виготовлення декоративних букетиків.)
7. Приклеювання декоративних елементів, формування композиції.
8. Завершення роботи над оберегом, підфарбовування окремих деталей і лакування виробу.
9. Оздоблення кабінету найкращими оберегами за бажанням вихованців.

VI. Виготовлення декоративної композиції «Моя маленька Батьківщина». (20 годин)

1. Композиція (особливості формування композицій, елементи оздоблення.)
2. Ліплення декоративних елементів (фігурки тварин, людей і т.д. для площинної композиції.)
3. Виготовлення елементів оздоблення з сухоцвітів, з стрічок, насіння.
4. Підготовка поверхні для формування композиції (підбір розміру рамки, колір основи композиції).
5. Формування композиції з готових декоративних елементів (приклеювання).
6. Завершення роботи над композицією, підфарбовування окремих деталей та лакування виробу.
7. Тематична виставка-конкурс «Моя маленька Батьківщина».

VII. Виготовлення новорічних композицій (18 годин).

1. Виготовлення новорічного віночка. (Інструменти, матеріали, формування основи).
2. Підготовка декоративних деталей для оздоблення віночка.
3. Формування композиції.
4. Завершення роботи підфарбовування та оздоблення композиції.

5. Новорічні іграшки - обереги з сухоцвітів. (Виготовлення, фарбування та оздоблення).

6. Виставка робіт вихованців «Новорічний оберіг».

VIII. Писанка приносить добро, щастя, достаток, здоров'я та захищає людину від усього злого. (22 години)

1. Людина здавна наносила на шкарлупу чарівні магичні знаки ще тоді, коли й писати не вміла, і були ті знаки малюнками-молитвами. Так створювались писанки, адже «записані» були там і подяка, і прохання... Писанка приносить добро, щастя, достаток, здоров'я та захищає людину від усього злого. (Значення писанки)

2. З вирію прилітали птахи - вісники весни-радості, вісники сонця. В собі вони несли яєчка - емблему Сонця, життя, воскресіння, народження. За давніми легендами весь світ виник із велетенського космічного яйця, яке плавало у морській безодні. За уявленням наших предків зі шкарлупи утворилось небо, з плівки - хмари, з білка - вода, а з жовтка - земля. (Кольорова гамма в писанкарстві, складання ескізів, підготовка матеріалів до роботи).

3. Упродовж багатьох тисячоліть життя людини було тісно пов'язане із силами природи, тоді виробилась своєрідна мова спілкування з навколишнім світом за допомогою великої кількості знаків та символів.(Символи Знаки в писанкарстві).

4. Здавна люди писали писанки воском, за допомогою спеціального писачка-трубочки і природних барвників. Непростим був і обряд написання писанок. Найбільше писанок писали під час Великоднього посту, але писанки готували і до інших свят - Стрітення, до свята Колодія, на Сорок Святих, на Благовіщення, на свято Вербної Неділі, на Провідну Неділю, на Вознесіння. (Виготовлення традиційних писанок).

5. Ознайомлення із народною іграшкою-прикрасою з писанки «голуб».
Виготовлення «голуба».

6. Виготовлення Великодньої композиції з «голубів».

IX. Виготовлення оберегу об'ємної форми (16 годин)

1. «Грошова торба» - обереги для дому (Матеріали та інструменти для роботи. Основні шви під час виконання основи торби. Виготовлення основи та елементів для оздоблення).

2. Виготовлення деталей з солоного тіста.
3. Оздоблення та складання композиції(Приклеювання деталей).
4. Завершення роботи. Підфарбовування окремих деталей, лакування виробу.
5. Виставка робіт вихованців «Чия торба найбагатша?»

Х. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт (4 години)

1. Оформлення виставки дитячих робіт.
2. Підсумкове заняття. Завдання на час канікул.